

TBMM
HALKLARIN EŞİTLİK VE DEMOKRASİ PARTİSİ
GRUP BAŞKANLIĞI

Sayı : 13960

Tarih : 19-09-2025

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

34209

Aşağıdaki sorularımın **Adalet Bakanı**

Yılmaz TUNÇ tarafından Anayasa'nın

98'inci ve TBMM İktüzüğü'nün 96. ve 99'uncu maddeleri uyarınca yazılı olarak cevaplandırılmasını saygılarımla arz ederim.

Av. Ali BOZAN

Mersin Milletvekili

Suluca 1 No.lu Yüksek Güvenlikli Kapalı Cezaevi'nde tutulan mahpuslara, yasal olarak herhangi bir toplatma ya da yasaklama kararı bulunmayan kitapların verilmediği tespit edilmiştir. Uygulamada kitaplara dair "yasaklı kelimeler" listesi varmışçasına, özellikle "Kürt" ve "Kürdistan" gibi suç teşkil etmeyen kelimelerin içerikte geçmesi, kitabın mahpusa teslim edilmemesi için gerekçe yapılmaktadır. Benzer uygulamaların Edirne F Tipi Cezaevi'nde tutulan, önceki dönem HDP Eş Genel Başkanı Selahattin Demirtaş'ın yazarı olduğu "DAD" ve "Arafta Düet" adlı kitaplara yönelik olarak da sürdüğü görülmektedir. Bu kitapların da benzer şekilde mahpuslara ulaştırılmaması, meselenin yalnızca "kelime sansürü" değil, aynı zamanda siyasi kişiliklere karşı yürütülen sistematik bir sansür politikası olduğunu göstermektedir. Söz konusu kitapların herhangi bir suç unsuru taşımamasına, kamuya açık şekilde yayımlanmasına ve hakkında herhangi bir yasal yasaklama kararı bulunmamasına rağmen cezaevlerine sokulmaması, siyasi saiklerle hareket edildiğine dair güçlü bir izlenim yaratmaktadır.

Cezaevi idareleri tarafından alınan bu tür kararlar, Anayasa'nın 26. ve 28. maddelerinde güvence altına alınan ifade özgürlüğü ile düşüncüyü açıklama ve yayma hakkına; Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin 10. maddesine, açıkça aykırıdır.

Ayrıca, mahpusların haber alma, kültürel gelişim ve ifade özgürlüğü hakları 5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun'un 62. Maddesi ile teminat altına alınmıştır. Anılan madde uyarınca; "Hükümlü, kurumun güvenliği ve düzeni göz önünde bulundurularak idarenin gözetimi altında gazete, dergi, kitap ve diğer yayınları okuyabilir." denilmekte; yayınların mahpuslara ulaştırılması, yalnızca açıkça suç içeren içerikler bakımından sınırlandırılabilir. Oysa bu olaylarda, mahpuslara ulaşması engellenen kitapların hiçbir yasaklama/toplatma kararı bulunmamakta, yalnızca siyasi veya etnik içerikli kelimeler bahane edilerek dağıtımları engellenmektedir.

Bu bağlamda, infaz kurumlarının "keyfi yorumlarla" hak kısıtlaması yapması, hem hukuki güvenliği zedelemekte hem de düşünce özgürlüğü önünde fiili bir engel yaratmaktadır. Dahası, infaz kurumlarının kitap içeriklerine göre sansür uygulaması, demokratik toplum ilkesini ve düşünsel çoğulculuğu tehdit etmektedir. Kitap, kültür ve bilgiye erişimin önündeki bu keyfi engeller, bu temel yaklaşımı da ortadan kaldırmaktadır.

Bu bağlamda;

1. 5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun'un 62. maddesi çerçevesinde, kitap, gazete, dergi gibi yayınların mahpuslara ulaştırılması yükümlülüğü nasıl yerine getirilmektedir? Uygulamada hangi denetim ve izin süreçleri işletilmektedir?
2. Suluca 1 No.lu Cezaevi'nde içinde "Kürt" veya "Kürdistan" kelimeleri geçen kitapların mahpuslara verilmemesinin gerekçesi nedir? Bu yönde alınmış yazılı bir talimat ya da uygulama kararı mevcut mudur?
3. Bu uygulama Bakanlığınızın bilgisi ve onayı dahilinde mi yürütülmektedir? Yoksa cezaevi idarelerinin takdirine mi bırakılmıştır?
4. Edirne F Tipi Cezaevi'nde Bulunan Selahattin Demirtaş'a ait "DAD" ve "Arafta Düet" kitaplarının mahpuslara verilmemesi yönünde alınmış bir resmi yasaklama/toplatma kararı var mıdır? Eğer varsa bu kararın mahkeme onayı, gerekçesi ve usulü nelerdir?
5. Selahattin Demirtaş'ın kaleme aldığı eserlerin, yasal bir engel olmamasına rağmen cezaevlerine alınmamasına yönelik Adalet Bakanlığı bünyesinde özel bir talimat verilmiş midir?
6. Türkiye genelinde kaç cezaevinde, kaç farklı kitap benzer gerekçelerle (ifade edilen kelimeler, yazarlar veya konular üzerinden) mahpuslara verilmemiştir? Bu konudaki yıllık veri paylaşılacak mıdır?
7. Mahpuslara ulaştırılmayan bu kitapların listelenmesi ve kamuoyuna açıklanması yönünde bir çalışmanız var mıdır? Şeffaflığı sağlamak adına bu engellemelerin gerekçeleri açıklanacak mıdır?
8. Bakanlığınız, cezaevlerinde kitap ve yayın haklarının engellenmesine karşı nasıl bir denetim mekanizması işletmektedir? Bu uygulamalara karşı mahpusların ve ailelerin şikayetleri ne şekilde değerlendirilmektedir?
9. Türkiye genelinde cezaevlerinde benzer içerikli kitapların mahpuslara verilmemesi uygulamasının yaygınlığına dair detaylı veri mevcut mudur? Hangi cezaevlerinde kaç adet kitap benzer gerekçelerle engellenmiştir?
10. Mahpusların ifade özgürlüğü ve kültürel haklar açısından bu tür sansür uygulamalarına maruz kalmamaları için Bakanlığınız tarafından ne tür hukuki ve idari düzenlemeler yapılmıştır ya da yapılması planlanmaktadır?
11. Ceza infaz kurumlarında kitap engellemelerine ilişkin başvurular olduğunda bu başvuruların incelenmesi için özel bir mekanizma mevcut mudur? Mahpusların itiraz hakkı nedir, nasıl işleyecektir?